

MUNKAMEMÓRIA ÉS VÉGREHAJTÓ FUNKCIÓK IDŐSKORBAN

Juhász Dóra

SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: munkamemória; végrehajtó funkciók; időskor

A kognitív képességek vizsgálata nagy népszerűségnek örvend az oktatásban, a pszichológiában, valamint az orvostudományok terén egyaránt. A munkamemóriát mint kognitív képességet, illetve annak fejlődését az iskolai képességekkel összefüggésben elsősorban a gyermekek esetében igyekeztek feltérképezni. Azonban egyre öregedő, ezzel párhuzamosan egyre későbbi életkorig kitolódó „kötelező” aktív életet megkívánó társadalmunkban mindinkább hangsúlyosabbá válik a középkorú, valamint idős személyek képességeinek vizsgálata is. Az idegrendszer érésének sajátosságai azt mutatják, hogy az életkor előrehaladtával az idegrendszeri kapcsolatok (frontális lebeny) gyengülése miatt a személyek kognitív teljesítménye egyre hanyatlik, azonban érdekes kérdést vet fel, hogy a hanyatlás a fiatalabb korúakhoz képest az egyes részképességeket tekintve milyen mértékű. Az eddigi kutatások alapján az idős személyek esetében a rövid távú emlékezeti funkciók jelentősen romlanak, míg a hosszú távú emlékezet viszonylag megtartott, valamint a komplexebb, több figyelmet igénylő feladatok esetében jelentősebb a hanyatlás mértéke az egyszerűbb, kevesebb összpontosítást igénylő feladatokhoz képest. Jelen kutatás célja a Számterjedelem, Számlálási Terjedelem, Hallási Mondatterjedelem, valamint a Betű, Szemantikus és Cselekvés Fluencia Tesztek segítségével megvizsgálni, hogy a fiatalabb és idősebb korcsoportok egymáshoz képest hogyan teljesítenek a munkamemóriát és a végrehajtó funkciókat mérő teszteken. A kutatásban 85 személy vett részt, akiket két életkori csoportra bontottunk. Az eredmények arra utalnak, hogy minden teszt esetében a fiatal korcsoport szignifikánsan jobban teljesít az idős csoporthoz képest, azonban az egyszerűbb, rövid távú emlékezetet mérő Számterjedelem Teszt esetében a fiatal korcsoporthoz képest az időseknél tapasztalható hanyatlás mértéke kisebb, mint a komplex munkamemóriát vizsgáló Számlálási, illetve Hallási Mondatterjedelem Teszt esetén. Az idősebbek eredményeit tovább elemezve azt találtuk, hogy teljesítményük egymáshoz képest az életkor növekedésével arányosan is hanyatlást mutat, ami erőteljesebb 70 év felett, illetve a végrehajtó funkciókat vizsgáló Fluencia Tesztek esetén. Jelen kutatásban számos tesztet alkalmaztunk, ami segítségül szolgálhat a munkamemória és a végrehajtó funkciók időskori változásainak komplexebb feltérképezéséhez.